

Nejdelší lhůta pro platnost kolektivní smlouvy je stanovena na pět let a doba, do které člen korporace smlouvou vázané se může rozhodnouti, jest osm dní. Výpověď musí býti dána měsíc napřed. Tento zákon byl změněn zákonem z 24. června 1919.

G. V ý c h o v a p r ů m y s l o v á.

1. Zákon z 25. července 1919 o organizaci vzdělání technického a živnostenského, jímž se zřizují veřejné školy řemeslné a technické a odborné kursy pro učně a dělníky.

H. V n i t ř n í k o l o n i s a c e.

1. Zákon z 28. září, obsahující změny zákona z 9. května 1918 o získávání malých statků.

2. Zákonem z 31. září 1919 bylo dáno zmocnění departementům a obcím ke koupi usedlosti a pozemků za účelem jich rozdělení a rozprodeje, aby tak umožněn byl přístup k půdě dělnictvu a lidem nemajetným vůbec. Pro pozemek stavební je stanoveno maximum 10 a; pro pozemky maximem jest cena 16.000 Fr. Žadatele dle zákona nutno posuzovati dle mravní způsobilosti a počtu dětí, nutno však dávatí přednost těm, kdož mohou si zaopatřiti dlouhodobou půjčku.

Dr. J. JANKO:

Přehled průměrných mezd.

Na celostátní anketě pro zjištění a odstranění příčin drahoty a lichvy, která se konala koncem března t. r., byly udány směrnice možné nápravy a mezi nimi zřízení informační hospodářské stanice, jež by periodicky a soustavně ve všech oborech výrobních a vůbec hospodářských zjišťovala mzdy, platy, ceny, cenu životní míry, poměry výrobní, odbytové, potřeby a nedostatky toho kterého odvětví, podmínky exportní, stejně vývoj cen a životní míry v cizině, vývoz, dovoz atd.... Tím by se dostalo státní hospodářské politice soustavné orientace o vývoji hospodářských a sociálních poměrů a přehledu o tendencích z ní plynoucích.

Za tím účelem uveřejňuje ministerstvo pro zásobování lidu ve svém Věstníku přehled cen nejdůležitějších potřeb životních a sestavilo cenové indexy pro jednotlivé roky 1914 až 1919; za první pololetí 1920 je sestavilo pro jednotlivé měsíce.

Je nutno regulovati proces důchodový, tedy napomáhati mu tam, kde se jedná o kategorie dělníků, kteří v míru stáli na nejnižším stupni a nedosahují ani při vzestupu svých mezd průměru existenčního minima, nebo u úřednictva a zastaviti proces tehdy, když průměr vysoko převyšuje toto minimum. To předpokládá zjištění životní míry, vyšetření mezd a jich vzestupu.

Ač je jisto, že pohyblivá stupnice mzdová jest jen malým krůčkem ku předu, přece se doporučuje učiniti prozatím aspoň ten, poněvadž má v době hospodářsky rozvrácené svoji účinnost. Škálové platy

stávají se methodou spravedlnosti, uplatňují-li se u platů a mezd všech tříd námezdních současně. Svědomité řešení pohyblivých platů předpokládá obsáhlý statistický materiál:

1. dnešních platů,
2. cen nejdůležitějších potřeb životních,
3. životní míry jednotlivých kategorií zaměstnanců.

Druhému bodu vyhovují zatím cenové indexy sestavované ministerstvem zásobování; také se ihned zahájí přípravy k zjištění životní míry tím, že se povedou domácnostní rozpočty během příštího roku.

Nebylo by oprávněné stížnosti do drahoty, kdyby ceny stouply vesměs v té míře, v jaké stouply důchody, mzdy a platy, protože by pak byl stejně umožněn neztenčený nákup a neztenčená životní míra. Chceme-li vyšetřiti, o kolik je nutno zvýšiti mzdy, aby byl paralysován účinek drahoty, musí indexové číslo, udávající zdražení, býti konstruováno vzhledem k významovým procentům artiklů v domácnosti dotyčné kategorie zaměstnanců. Zdravější postup paralysování účinků drahoty by byl ovšem snižováním cen životních potřeb.

Methody škálových mezd musejí se opírat o bohatý materiál statistický. Proto nebylo možno v krátké době celou práci podniknouti a vypracován za příčinou orientace zatím tento přehled. Mezi tím bude hospodářská stanice tak dalece zařízena, že bude moci provésti naznačené úkoly přesně.

Seznam organizací, které do konce září t. r. zaslaly své zprávy, uvedeme na konec seskupeny do jednotlivých tříd živností. Pokud se provedení týče, jest vytknouti, že při zpracování několika zpráv z jednoho oboru práce, nebo zpráv udávajících poměrně malé intervaly, bylo užíváno vesměs aritmetického středu; v řídkých případech intervalů větších užito dotazů u odborníků, na základě jichž byla vybrána hodnota v dotyčném intervalu nejčastěji ve skutečnosti se vyskytující. Vypočítané průměry byly zaokrouhleny vždy na nejbližší násobek pěti. V každé rubrice přehledu jest průměrná mzda týdně v levém rohu nahoře, průměrná mzda hodinová v pravém rohu dole. Přehled obsahuje stav 1. ledna a 1. dubna t. r. Připojena je pak tabulka, udávající stav 1. července, pokud té doby nastaly podstatné změny (v str. 567). Uvádí se také přehled některých průměrných týdenních mezd odborových dělníků dle kolektivních smluv, platných v posledních dvou letech před válkou.

Přehled průměrných mezd v průmyslu jest v příloze.

Zaměstnanci v obchodu.

(Platy měsíční v Kč.*)

Muži:	1. ledna	1. dubna	1. července
Praktikanti s 2roční odb. školou	125.—	175.—	280.—
Komptoiristé s praxí 1—3letou	300.—	400.—	600.—

*) Někde přistupují k tomu remunerace v rozličné výši.

Muži:		1. ledna	1. dubna	1. čer- vence
Korespondenti a mladší účetní		500.—	600.—	700.—
Cizojazyční korespondenti		750.—	1.150.—	1.200.—
Skladníci pomoc.		500.—	500.—	600.—
Skladníci samost. obchodvedoucí		750.—	850.—	1.000.—
Účetní		950.—	1.300.—	1.400.—
Příruční s praxí 1—2 roky		275.—	275.—	350.—
„ „ „ 3—5 roků		440.—	440.—	500.—
„ „ „ 6—10 roků		625.—	750.—	750.—

Ženy:				
Praktikantky		100.—	135.—	280.—
Komptoiristky s praxí 1—3 roky		225.—	350.—	500.—
Korespondentky a mladší úč. síly		400.—	450.—	600.—
Cizojazyčné korespondentky		650.—	900.—	1.100.—
Účetní		700.—	850.—	1.000.—
Prodavačky s praxí 1—2 roky		250.—	250.—	350.—
„ „ „ 3—6 roků a více		450.—	450.—	600.—

Mzdy zemědělského dělnictva 1. dubna.*)

1. Deputátníci (mzdy měsíční).

Skupina	Koňák a krmič dobytka	Volák	Děvečka
1.	190.— Kč	170.— Kč	160.— Kč
2.	160.— „	140.— „	130.— „
3.	110.— „	95.— „	85.— „
4.	80.— „	70.— „	60.— „

Deputátníci, kteří setrvávají ve službě celý rok, obdrží o vánočních novoročních ve výši jednoho měsíčního na hotovosti jim příslušejícího služného.

Požítky naturální jsou stanoveny takto:

A. Ženatému deputátníku přísluší vedle mzdy následující naturální požitky:

- Zdravotně nezávadný byt o jedné světnici, kuchyni a komoře s příslušenstvím. Těm deputátníkům, kteří obývají vlastní domek, náleží náhrada 200.— K ročně, splatných čtvrtletně pozadu.
- Na rok 15 q kamenného uhlí a 4 prost. metry dříví a sice štíp. Poměr uhlí různé jakosti stanoví se takto: 1 q kamenného uhlí rovná se 3 q jihomor. uhlí aneb $1\frac{1}{2}$ q hnědého uhlí českého. Poměr uhlí ke dříví stanoven jest takto: 3 q uhlí kamenného rovnají se 1 prost. metru štíp, 2 q uhlí kamenného rovnají se 1 prost. metru kulatiny.
- Denně 1 litr nesbíraného mléka. Rodině deputátníka, jejíž počet převyšuje 4 členy, poskytne zaměstnavatel na každého člena

*) Změny nastaly až k 1. říjnu.

přes 4, $\frac{1}{2}$ litru mléka denně za cenu 70 h za litr. V první řadě budiž dáváno mléko in natura, kde však opatření mléka není možné, budiž dána náhrada, a sice ženatému deputátníku 1.— K za litr, svobodnému 70 h za litr; rovněž tolik dostane deputátník, který na poskytování mléka nárok nečiní.

d) Měsíčně předem 1 q obilí, při čemž ječmene může být dáno nejvíce 30 kg. Přesahuje-li tato výměra obilí dle početnosti rodiny zákonitě stanovenou dávku, vyplátí se přebytek v penězích dle maximální ceny obilí té doby platné. Činí-li naproti tomu dle početnosti rodiny potřeba chlebovin více, prodá zaměstnavatel scházející množství obilí za maximální cenu.

e) Každému deputátníku poskytne se buď půl míry pole, neb 9 q zemáků ročně, přesahuje-li rodina jeho 4 členy, dostane $\frac{3}{4}$ míry pole, nebo na rok $13\frac{1}{2}$ q zemáků.

Potah a hnůj dodá zaměstnavatel.

Zaměstnavatel prodá deputátníku dle možnosti pro potřebu jeho rodiny luštěniny za sníženou cenu.

f) Deputátníku dovoluje se dle dosavadní zvyklosti chovati domácí zvířectvo a drůbež.

Tam, kde není deputátníku dovoleno držeti si prase, jest povinen zaměstnavatel jemu poskytnouti potřebné množství omastku, a sice měsíčně nejvýše $1\frac{1}{2}$ kg slaniny neb 1 kg sádla za původní nákupní cenu.

B. Děvečce patří mzda její kategorie napřed vyznačená a $\frac{3}{4}$ deputátních dávek, uvedených pod písmeny c), d), e).

Otop pod písmenou b) uvedený náleží pouze té děvečce, která má samostatný byt, a sice rovněž v množství $\frac{3}{4}$.

C. Svobodným deputátníkům (bezdětným vdovcům) neb synům v rodině, slouží-li dle této smlouvy s otcem, patří rovněž mzda jejich kategorie a $\frac{3}{4}$ deputátních dávek, uvedených pod písmeny c), d), e). Těmto pak vyplácí se čtvrtá čtvrtina deputátních dávek v penězích.

Též rodině neposkytuje se více než dvoji deputát.

Topivo v odstavci b) uvedené poskytuje se pro jednu domácnost, byť i s více deputátníky, pouze jednou in natura.

2. Zemědělské dělnictvo na denní plat (mzda hodinová).

Skupina	Dospělí mužové od 20 roků	V. rostkové od 17 roků, ženy a dospělá děvčata	Hoši mladší 17 let a slabá děvčata
1.	1.50 Kč	1.10 Kč	0.90 Kč
2.	1.25 „	0.95 „	0.75 „
3.	1.10 „	0.90 „	0.70 „
4.	0.90 „	0.80 „	0.60 „

Tato mzda se platí pro všechny pracovní hodiny až do 10 hodin za den. Poskytuje-li některý zaměstnavatel dělnictvu jiné výhody (naturální), jest na to vzat zřetel při stanovení výše příslušné hodinové mzdy.

Hospodářství rozdělují se na skupiny následujícím způsobem:

1. Nejlepší řepná a zelinářská hospodářství intenzivní na blízku velkých měst neb průmyslových středisk.
2. Ostatní řepná hospodářství, vzdálenější od takových míst.
3. Hospodářství bramborářská s lepší půdou.
4. Bramborářská hospodářství se špatnější půdou, dále obilní, pastevní a horská hospodářství.

Některé průměrné týdenní mzdy odborných dělníků v posledních dvou letech před válkou.

(Sestaveno dle kolektivních smluv.)

Hlinodělníci	25.—	K	Pivovarské dělnictvo	22.—	K
Kamenodělníci	25.—	„	Mlynářské dělnictvo	26.—	„
Skláři a brusiči skla	25.—	„	Potravinářské dělnictvo	28.—	„
Kovodělníci	28.—	„	Dělnictvo lučebních od-		
Vzorkaři	30.—	„	borů	21.—	„
Mechanikové elektro-			Stavební dělníci	25.—	„
montéři	30.—	„	Fasádníci	40.—	„
Dřevodělníci	26.—	„	Malíři, lakýrníci	26.—	„
Kožedělníci	27.—	„	Pokrývači	26.—	„
Textilní dělníci	20.—	„	Kamenotiskaři fotoche-		
Krejčí	23.—	„	migrafové	26.—	„
Obuvníci	20.—	„	Dopravní dělnictvo	24.—	„

Odborové organizace, které zaslaly do konce září t. r. přehled průměrných mezd.

- I. Všeodborový svaz zemědělského a lesního dělnictva čl. strany social. v Praze.
Odborová rada křesťanského zemědělského, lesního a dopravního dělnictva v Brně.
Odborové sdružení zahradnických a květinářských příručí a zahradníků v republice Československé.
Gärtnerverband, Karlovy Vary.
- II. Svaz horníků v Československé republice v Mostě.
Místní svaz horníků a hutníků v Příbrami.
Mezinárodní svaz vrtních, strojních a důlních mistrů, Kbely.
Svaz báňských střelců a dozorců v Mor. Ostravě.
Sdružení čl. dělníků, pracujících v průmyslu hornicko-hutnickém v Mostě.
Verband der Bergbau und Hüttenangestellten in Teplitz-Schönau.
- III. Svaz hlinodělníků v Československé republice v Praze.
Ústřední svaz kamenodělníků v Československé republice v Praze.
Svaz sklářských a brusičských dělníků a zpř. odv. v Československé republice v Teplicích / v Kyjově.

- Odborové sdružení dělnictva sklenářského a příb. odv.
pro země koruny České v Praze.
Odborný spolek štukatérů, modelářů a sochařů v Čsl.
rep. v Praze.
- IV. Svaz kovodělníků v Československé republice v Praze.
Svaz kovářů a jich spoludělníků v republice Českoslo-
venské v Praze.
Odborová rada křesť. kovodělníků československých
v Brně.
Odborný spolek cvočkařů v Čechách.
Československý svaz vzorkařů v Praze.
Internat. Metallarbeiterverband v Liberci.
- V. Odborové sdružení mechaniků, elektromontérů a optiků
v Praze.
- VI. Odborová rada křesť. dřevodělníků československých
v Brně.
První dělnické výrobní družstvo stolařských dělníků
v Brně.
Odborový svaz dělníků perletářských a příb. odvětví
pro Čechy a Moravu v Žirovnicích.
Svaz dřevorobotníků v Čs. republice, sekretariát pre
Slovensko a Podkarpatskou Rusu v Ružomberku.
- VIII. Svaz kožedělníků v republice Čsl. v Praze.
Českosl. svaz sedlářů, brašnářů, řemenářů a bičařů
v Praze.
Nár. odborové sdružení českosl. kožepracovníků v Ku-
klenách.
Nár. odborové sdružení dělníků rukavičkářských a po-
moc. sil, Vinohrady.
Odborové sdružení sedlářů, brašnářů a spojených od-
větví v Mladé Boleslavi.
Odborový spolek barvířů koží a jich spolupracovníků
v Praze.
Odborová rada křesť. kožedělníků v Brně.
- IX. Československý svaz dělnictva textilního v Náchodě.
Svaz dělnictva textilního v Brně.
Československý svaz textilníků v Brně.
Odborová rada křesť. textilníků v Brně.
Spolek strojmistrů a zřízců průmyslu textilního
v Praze.
- X. Ústřední zemský spolek čalouníků v Praze.
- XI. Svaz krejčí, výrobců prádla a příb. odvětví v Praze.
Československý svaz dělnictva oděvního průmyslu
v Praze.

- Svaz českých obuvníků v Praze.
 Sekretariát československých obuvníků v Praze.
 Odborové sdružení dělníků holičských, kadeřnických a vlásenkářských pro Čechy v Praze.
 Odborová organizace holičských a kadeřnických pomocníků a pomocnic v Československé republice v Praze.
 Svaz dělníků a dělnic při výrobě klobouků a plstěného zboží v Praze.
 Odborová rada křesť. obuvníků čsl. v Brně.
- XII. Svaz pomocnictva knihařského a příb. odvětví v Československé republice v Praze.
 Odborové sdružení dělníků a dělnic knihařských a příb. odborů v Českosl. republice v Praze.
- XIII. Organizace zřízenců a dělníků cukrovarnických v Českoslov. republice v Praze.
 Svaz dělnictva pivovarského, mlynářského a při výrobě požívatin v Praze.
 Odborové sdružení sladovníků, bednářů a dělnictva pivovarů, sladoven, lihovarů a vinných sklepů v Československé republice v Praze.
 Československý svaz dělnictva cukrářského, perníkářského, čokoládnického a voskařského v Praze.
 Odborová rada křesť. potravinářského dělnictva československého v Brně.
 Svaz dělnictva řeznického a uzenářského v republice Československé v Praze.
 Národní odborové sdružení dělníků řeznických a uzenářských pro Československou republiku v Praze.
 Zentral-Verband der Arbeiter und Arbeiterinnen der Lebens- und Genussmittelindustrie u. verwandter Berufe, Podmokly.
- XIV. Československý svaz hostinského pomocnictva v Praze.
 Ústřední jednota československého číšnictva „Otakar“ v Praze.
 Verband der Gastgewerbe- und Hausangestellten, Karlovy Vary.
- XV. Svaz dělnictva lučebního, stavebního a cihlářského v Praze.
 Unie lučebních odborů v republice Československé v Praze.
 Odborová rada křesť. lučebního dělnictva českoslov. v Brně.
 Int. Verband der Arbeiterschaft der chemischen Industrie v Ústí n./L.

- XVI. Československý svaz zedníků, tesařů, pomocných dělníků, cihlářů a různ. odvětví v Praze.
 Ústřední svaz kamenodělníků v republice Československé v Praze.
 Svaz hlinodělníků v Československé republice v Praze.
 Ústřední svaz stavebních dělníků v Československé republice, sekretariát v Plzni.
 Českoslov. svaz pokrývačů a příb. odvětví v Praze.
 Českoslov. svaz lakýrníků, malířů a příb. odvětví v Praze.
 Odborové sdružení dělníků malířských a zpřízněných odvětví pro země koruny České v Praze.
 Čsl. soc. sdružení dělníků lakýrnických.
 Deutscher Bauarbeiterverband in der čs. Republik, Liberec.
 Allgemeiner Werkmeister und Industriebeamten-Verband, Liberec.
- XVII. Litografická beseda, ústřední spolek litografů, kamenotiskařů, foto- i chemigrafů v Praze.
 Ústřední spolek pomocníků knihtiskařských a písmolijecských „Typografická Beseda“.
 Svaz pomocného dělnictva knih-, kamenotiskáren, písmolijén a příb. odvětví v Čechách, na Moravě a ve Slezsku v Praze.
 Souručenství grafického průmyslu.
 Národní sdružení českých typografů „Veleslavín“ v Praze.
 Verein der Buchdrucker und Schriftgiesser-Gehilfen, Schlesiens, Opava.
 „Graphische Union“, Liberec.
- XX.—XXIII. Československá obchodnická beseda v Praze.
- XXIV. Československý svaz obchodních a dopravních dělníků a příb. odvětví v Praze.
 Československé zemské sdružení vozků a závozníků pro král. České v Praze.
 Svaz řidičů automobilů v republice Československé v Praze.
 Svaz služebných dívek v Praze.
 Odborová rada služebného personálu čsl. v Brně.
 Spolek žen a dívek v domácí výrobě a práci zaměstnaných v Praze.
 Všeodborové sdružení pracujících žen a dívek v Praze.
- Kromě toho
 Ústřední svaz čsl. průmyslníků v Praze a v Brně.
 Obchodní a živnostenská komora v Praze a v Brně.
- Došlo ještě několik zpráv, jichž nemohlo býti použito za účelem sestavení přehledu.

Stav průměrných mezd 1. července 1920, v oborech, kde nastaly podstatnější změny vzhledem k 1. dubnu 1920.¹⁾

Třída živnosti	Obor práce	Kategorie dělníků									
		muži					ženy				
		Mladiství dělníci	Pomocní dělníci	Odborní dělníci	Přední dělníci	Meštrí a dilo- vedoucí	Mladistvé dělnice	Pomocné děl. ná- dělnice	Odbor é dělnice	Meštrve	
II.	Horníci . . .	105— ^{2:20}	155— ^{3:20}	230— ^{4:80}	—	390— ^{8:10}	95— ^{2:—}	—	145— ^{3:—}	—	—
III.	Kamenodělníci	150— ^{3:10}	150— ^{3:10}	235— ^{4:90}	235— ^{4:90}	250— ^{5:20}	—	120— ^{2:50}	—	—	—
"	Skláři, brusíři skla	—	110— ^{2:30}	140— ^{5:—}	—	320— ^{6:70}	—	93— ^{1:90}	160— ^{3:30}	160— ^{3:30}	—
IV.	Vzorňáci . . .	155— ^{3:20}	180— ^{3:80}	290— ^{6:—}	345— ^{7:20}	—	—	—	—	—	—
X.	Čalouníci . .	135— ^{2:80}	—	250— ^{5:20}	—	—	—	—	—	—	—
XI.	Kloboučníci .	—	200— ^{4:20}	300— ^{6:25}	—	410— ^{8:50}	—	—	125— ^{2:50}	—	—
XI.	Kniháři . . .	—	120— ^{2:50}	175— ^{3:60}	215— ^{4:50}	255— ^{5:30}	40— ^{0:85}	—	80— ^{1:70}	100— ^{2:10}	—
XV.	Hoslnské po- mocnictvo .	45— [*]	35— ^{*†}	140— ^{**}	190— ^{***}	10— [†]	20—	30— ^{††}	50— ^{†††}	80— [†]	—
XVI.	Malíři	—	145— ^{3:—}	215— ^{4:50}	255— ^{5:30}	—	—	—	—	—	—
XVII.	Typografové .	150— ^{3:10}	200— ^{4:20}	240— ^{5:—}	270— ^{5:60}	—	90— ^{1:10}	110— ^{2:30}	120— ^{3:30}	—	—
"	Litografové, k menotiská- řím ochem. a přib. odvětví	—	180— ^{3:80}	230— ^{4:50}	280— ^{5:80}	—	—	—	—	—	—
XXIV.	Dopravní děl- nictvo vozko- vé, závozníci	—	—	160— [*]	130— ^{**}	—	—	—	—	—	—

¹⁾ Všechny odkazy zde učiněné (kromě u kloboučníků) se vztahují k poznámkám hlavní tabulky v příloze.

²⁾ Mzdy uvedené jsou placeny v sezoně; mimo sezónu o 30% méně.